

Siroj SHARIFOV,
Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti o'qituvchisi
E-mail: sharifovsiroj3@gmail.com

PhD Y.Narzulloev taqrizi asosida

THE ROLE OF UNREAL REALITY IN THE FORMATION OF LITERARY CHARACTER (BASED ON THE NOVELS OF OMOM MUKHTOR)

Annotation

This article explores the role of unreal reality in portraying and revealing literary characters in the novels of Omom Mukhtor. Such artistic techniques enable the author to uncover the essence of profound philosophical, psychological, social, and spiritual dimensions hidden behind ordinary events.

Key words: Fantastic reality, mythological and legendary elements, surrealist representation, the subconscious, dreams, imagination, allegorical and symbolic reality, utopian and dystopian reality.

РОЛЬ НЕРЕАЛЬНОЙ РЕАЛЬНОСТИ В ФОРМИРОВАНИИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ХАРАКТЕРА (НА ПРИМЕРЕ РОМАНОВ ОМОМА МУХТОРА)

Аннотация

В данной статье раскрывается роль нереальной реальности в освещении и раскрытии художественного характера в романах Омона Мухтора. Подобные изобразительные процессы позволяют писателю-автору раскрыть сущность и содержание глубоких философско-психологических и социально-духовных картин, скрытых за обычными событиями.

Ключевые слова: Фантастическая реальность, мифологические и легендарные элементы, сюрреалистическое изображение, подсознание, сон, воображение, аллегорическая и символическая реальность, утопическая и антиутопическая реальность.

NOREAL VOQELIKNING BADIY XARAKTERNI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI (OMOM MUXTOR ROMANLARI MISOLIDA)

Annotatsiya

Ushbu maqolada Omom Muxtor romanlarida noreal voqeliklarning badiiy xarakterning yoritishdagi roli ochib berilgan. Bunday tasviriy jarayonlar ijodkor-muallifga oddiy voqealar ortida yashiringan chuqur falsafiy-psixologik va ijtimoiy-ruhiy manzaralarning mazmun-mohiyatini ochishga imkoniyat yaratib beradi.

Kalit so'zlar: Fantastik voqelik, mifologik va afsonaviy unsurlar, surrealistik tasvir, ong osti, tush, tasavvur, allegorik va ramziy voqelik, utopik va antiutopik voqelik.

Kirish. Ijodkor adabiy jarayonda qanday badiiy asar yaratmasin voqelikni in'ikos etishda turli xil shakllardan foydalanishi mumkin: realistik, norealistik yoki aralash tartibda. Bugungi kundagi zamonaviy adabiy maydonda esa realistik ifoda bilan bir qatorda, voqelik tasviri keng qo'llanilmoqda. Bunday tasviriy jarayonlar ijodkor-muallifga oddiy voqealar ortida yashiringan chuqur falsafiy-psixologik va ijtimoiy-ruhiy manzaralarning mazmun-mohiyatini ochishga imkoniyat yaratib beradi.

Badiiy asarlarda voqelik yozuvchining tasvir uslubiga qarab turlicha ko'rinishda namoyon bo'lishi mumkin:

1. Fantastik voqelik – inson hayotida ro'y bermaydigan, ilm-fan bilan izohlab bo'lmaydigan mo'jizaviy hodisalar tasviri. Masalan: personajlarning g'ayrioddiy quvvatga ega bo'lishi, bir zumda bir makondan boshqa makonga ko'chib qolishlar...

2. Mifologik va afsonaviy unsurlar – xalq og'zaki ijodidan kirib kelgan ajdaho, devlar, suv parilari va b.

3. Surrealistik tasvir – ong osti, tush, vahima, tasavvur dunyosining realikka qo'shilib ketishi.

4. Allegorik va ramziy voqelik – haqiqatni yashirin ma'noda beruvchi obrazlar orqali norealikka yo'l ochilishi. Masalan, narsa-predmet yoki hayvonlar orqali jamiyatning tanqidi, biror-bir mifologik timsol orqali insoniy kechinmalar ifodalanishi.

5. Utopik va antiutopik voqelik – kelajak, jamiyat haqidagi orzular, mavjud hayotdan tamoman farq qiluvchi ijtimoiy tuzumlar tasviri.

Yuqorida tilga olib o'tilgan voqelikning bunday ko'rinishlari, ya'ni bunday uslubiy yondashuv yozuvchiga qahramon ruhiyatini chuqur tasvirlash, ichki qarama-qarshiliklarni ko'rsatish imkonini beradi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Omom Muxtor ijodida voqelik tasvirlari qahramonlar xarakterini ochishda ham asosiy poetik vositalardan biri sifatida xizmat qilgan. Omom Muxtor ijodidagi noreallik haqida gapirar ekan Umarali Normatov shunday munosabat bildiradi: "Omom Muxtor noreal voqelikdan vosita sifatida foydalangan holda real hayotni chuqurroq anglashga chorlaydi. Uning qahramonlari ramz va timsollar orqali o'z "men"ini va jamiyat orasidagi ichki kurashni ifodalaydi."

Omom Muxtor ijodi voqelik orqali badiiy obrazni shakllantirishda o'ziga xos o'rin tutadi. Uning romanlaridagi qahramonlar tashqi realikdan ko'ra ichki holati, ruhiy iztirob, ma'naviy izlanishlar bilan gavdalanadi. Bu holat ularning xarakterini ko'p qirrali, falsafiy va ramziy darajada ochishga xizmat qiladi. Demak, noreal voqelik Omom Muxtor asarlarida xarakter yaratishning asosiy badiiy uslubi hisoblanadi.

Omom Muxtorning "Ming bir qiyofa" romanida tasvir asar qahramonlarining ichki dunyosi, ruhiy kechinmalarini ochib beribgina qolmay bir voqelikni ikkinchi bir voqelik bilan ulab syujetni harakatga soluvchi "lokomativ" rolini ham

o'ynagan. Asar qahramoni hisoblangan Abdulla Hakim bir guruh korchalonlar qo'liga tushib obdon kaltaklangandan so'ng xo'rliigi kelib sevgilisi Halimani eslaydi va shu zahoti Halima paydo bo'ladi va u bilan suhbatlashib ketadi: "Manzillar chekinib, devorlar suranib, eshiklar qulab, bexosdan Halima xonaga kirib kelganicha uning ro'parasiga to'xtadi. U yerda emaklab-sudralib, Halimannig oyoqlarini quchib, qizning etagiga yuzini bosib, baxt va baxtsizlikdan mast ko'yda yelkalari titrab, to'liqib, uzoq hungur-hungur yig'ladi: shuncha yil qayerda eding, Halimajon? Nega meni yo'qlamading?! Axir, men sensiz yasholmayman-ku!... Otam yo'q, aka-ukalarim yo'q, boshimda yolg'iz soyabonim – onam o'tib ketganlariga ancha bo'ldi. Mening endi dunyoda mendan bo'lak hech kimim qolmadi. Vaqtida o'zi seni izlab shaharga kelgandim... Sen yonimda bo'lsang, boshimga bunday kunlar tushmasdi... Bunday tasvirlar orqali ijodkor asar qahramonlarining butun bir badiiy qiyofasini ochib boradi. O'quvchi kitobxon esa ana shunday noreal tasvirlar orqali qahramonlar badiiy xarakterini kashf qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. "Ming bir qiyofa" romanida fantastik ko'rinishidan tashqari ramz, kinoya, piching va shu kabi tagma'noga ega bo'lgan tasvirlar ham shunday ustalik bilan qo'llab yuborilganki, ular orqali jamiyatda hamda insonlar orasida ro'y bergan va berayotgan ijtimoiy adolatsizliklarni ham qoralab o'tadi. Abdulla Hakim mingan mashinaning haydovchisiz boshqarilishi, shahar markazidagi binoning birdaniga ko'zdan g'oyib bo'lishi va shunga o'xshash ramziy tasvirlar asarda talaygina. Gap ularning sonida emas, balki ma'no tashishida, voqea-hodisalar mohiyatini ochib berishida. Masalan, mashinaning haydovchisiz boshqarilishi – jamiyatning, tuzumning rahbar – rahnamodan ayrilganini, uni boshqaruvchi yagona bir boshning yo'qligiga ishora qilgan bo'lsa, shahar markazidagi binoning – marmardan tiklangan to'qqiz qavatli koshona Tarix va madaniyat tashkilotining kuchli shamol tufayli joyidan yo'q bo'lishi, uning qaqragan bir cho'lga borib tushishi, ichidagi xodimlarning hatto buni sezmagani-yu, uyiga ketmasdan haftalab shu yerda qolib ishlashigacha ham bir ramziylik hamda kinoya mavjud bo'lib, go'yo yozuvchining o'quvchi-kitobxoniga aytish lozim bo'lgan achchiq haqiqatlari yashiringan: 1) uning marmardan tiklanishi va to'qqiz qavatli ekanligi – shuncha katta, hashamdor tashkilot bo'la turib biror bir ishni o'zi mustaqil hal qilolmasligi, hatto kichik bir xodim olmoqchi bo'lsa ham yuqoridan buyruq kutishi, o'zining mustaqil fikri yo'qligiga; 2) kuchli shamol tufayli joyidan yo'q bo'lishi hamda uning qaqragan bir cho'lga borib tushishi – aslida bu tashkilotning na xalqqa va tarix va madaniyatga hissasi tegmayotganligidan dalolat beradi. Tarix va madaniyatni gullatish shiori ostida qadimiy obidalar, masjid va madrasalarni buzish, ming yillik ko'rkam hovuzlarni ko'mib tashlash, qaristionlarni toptash, ota-bobolaridan qolgan eski kitoblarni yoqish... aynan mana shu ishlar qo'shtirnoq ichidagi "Tarix va madaniyat" tashkilotining ishi edi. Yozuvchi uni shamolga uchirib, cho'lga olib borib tashlash orqali undan ko'ra bu tashkilot yo'q bo'lsa yaxshi demoqchi. Balki shu tashkilot yo'q bo'lganda buyuk bir madaniy merosimiz saqlanib qolarmidi, demoqchiday... Bunday iqrorlarni yozuvchi hatto asar qahramoni (Sadirjon) tiliga ham ko'chiradi: "Tashkilotingiz avvaldan odamlarga keraksiz edi. Hozir esa shahardan ham odamlardan ham butkul uzilib qoldi. Derazadan tashqariga bunday bir qarang! Yalang sahroda turibsiz! [1]

Bu romanda yozuvchi voqeliklar orqali faqatgina qahramonlar xarakterini yoritibgina qolmay, balki ayni paytda ijtimoiy muhitning umumiy qiyofasini qahramonlar xatti-harakat tarzi, tutumlari orqali ham ochib beradi. Romanda asar qahramonning "ming bitta qiyofa"ga kirishi – bu insonning o'zini izlash, yo'qotish va topish kabi falsafiy yo'lini ko'rsatib bergan. Bu romandagi ramziy nom haqida gapirar ekan "

Ming bir qiyofa" – bu asar qahramonining o'zini anglash yo'lida ichida kechayotgan ming bitta iztirob va kechinmalarni boshdan kechirishining ramziy ifodasidir", deb yozadi M. Sobirova.

"Ko'zgu oldidagi odam" romanida ham noreal tasvirlar orqali qahramonning (asosan, Valijonning) ichki dunyosi, ruhiy kechinmalari yoritiladi. Muallif bu romanda ham an'anaviy realizmdan yiroqlashgan holda, inson ongining chuqur qatlamlariga kirib boradi. Bu asarda yozuvchi personaj badiiy xarakterini tashqi xatti-harakatlar bilan emas, balki ichki dialog, tush, xayolot va simvolik obrazlar vositasida shakllantiradi.

Roman markazida turgan qahramon (Valijon) – ko'zgu oldida turib o'zini kuzatuvchi, o'z hayoti va ma'naviy qiyofasini tahlil va taftish qiluvchi obraz hisoblanadi. "Ko'zgu" predmeti bu asarda ramziy timsol hisoblanib, insonning o'z-o'zini anglash, ruhiy muhokama maydoni sifatida talqin qilinadi. Asar qahramoni hisoblangan Valijon obrazi hayotdan ko'ra, balki o'zining ichki olamida ko'proq yashaydi: o'zi bilan o'zi suhbat quradi, o'zini lanatlaydi, o'zini koyiydi, o'ziga taskin beradi, umuman, o'z-o'zi bilan kurashib yashaydi. Mana shu jarayonda uning badiiy xarakter qiyofasi ochilib boradi. Bu o'rinda adabiyot vakili Jahongir Qosimovning: "Omon Muxtor romanlarida, xususan, "Ko'zgu oldidagi odam"da noreal shakllar orqali inson ongining in'ikosi, qarama-qarshiliklar, ichki dialoglar ustuvor. Bu asarni psixologik-modernistik ruhdagi romanlar safida ko'rish mumkin", - degan fikrlari ham bizning yuqoridagi fikrlarimizga hamohanglik kasb etadi. Adabiyotshunos Dilmurod Quronov ham "Omon Muxtorning "Ko'zgu oldidagi odam" romanida an'anaviy syujet voqealari o'rnini falsafiy-metaforik, ko'proq ichki izlanishlar egallaganini, qahramonning ruhiy portreti noreal tasvirlar, timsollar va simvolik xarakterlar vositasida chizilganini bu, o'z navbatida, badiiy xarakterga murakkablik, ko'p qavatlilik bag'ishlaganini" ta'kidlagan edi [2].

Romanda bosh qahramon o'zini izlash jarayonini boshlaydi. Bu izlanish ko'zgdagi aks orqali, ya'ni simvolik makonda kechadi. Ko'zgu – bu oddiy predmet emas, balki o'zini anglash, haqiqatni topish vositasidir. Qahramon o'z ichki "men"i bilan kurashadi. Bu kurash voqea emas, balki noreal tasvir orqali berilgan ruhiy inqiroz sifatida namoyon bo'ladi. Muallif "Ko'zgu oldidagi odam" romanida noreal tasvirlar orqali qahramonning ruhiy holati, falsafiy qarashlari va ma'naviy kechinmalarini chuqur yoritadi. Bu tasvirlar badiiy xarakterni shakllantirishda asosiy vosita bo'lib xizmat qilib, romanning poetikasiga o'ziga xoslik baxsh etgan.

Tahlil va natijalar. Omon Muxtorning "Tepalikdagi xaroba" romanida ham voqelik vositasida badiiy xarakterlar yaratish, ularning ichki kechinmalari va ruhiy iztiroblarini ifodalash asosiy san'atkorlik mezoniga aylanganini ko'rishimiz mumkin. Asarda voqelik va g'ayritabiiy (noreal) holatlar ustma-ust tushgan holda tasvirlanadi, bu esa obrazlarning ichki dunyosi va ong oqimi orqali ochib berilgan.

Romanning bosh qahramoni - tarixchi yigit Mirza G'olib orqali yozuvchi inson xotirasini, ong oqimi va ruhiy o'zgarishlarini noreal tasvirlar orqali bayon etadi. Xususan, "Tepalik" va "xaroba" tushunchalari faqat makon emas, balki ma'naviy va falsafiy ramzlar sifatida ham talqin etiladi. Xaroba - bu insoniyat tarixining yemirilgan, unutilgan bosqichlarini, tepada joylashgan xaroba esa bunday yemirilgan ong va xotiraning tevarak-atrofga ustuvor bo'lgan kuchini anglatadi.

Tanqidchi I. G'ofurovning fikricha, "roman voqealari asosga ega bo'lishiga qaramasdan, yozuvchi ularni ruhiy-simvolik darajada yoritishga harakat qiladi. Bu orqali qahramon ichki azobini, iztirobini, hatto jismoniy hayotdan ko'ra ruhiy mavjudlikda ko'proq yashayotganini ko'rsatadi".

Romanda orzular, vahimlar, tushlar va xotiralar badiiy kompozitsiyaning asosiy qismini tashkil etadi. Mirza G'olibning eski maktab va undagi o'rtoqlari, bolalikdagi o'qituvchisi, bo'rilar va tubsiz quduq haqidagi xotiralar tasvirlanar ekan, bu xotiralar ko'pincha aniq real kontekstdan ajralib, syurrealistik ohangda beriladi. Adabiyotshunos olim Ahmedov N. bu haqida shunday yozadi: "Muxtor qahramonlari real hayotda emas, balki o'z xotiralar va orzularining mutlaq olamida yashaydi. Tepalikdagi xaroba - bu ham tarix, ham shuur darajasida barbod bo'lgan haqiqatdir."

Romanda Mirza G'olib xarakteri voqealar orqali asta-sekin shakllanadi. U o'tmish xotiralar bilan kurashadi, vaqti-vaqti bilan real hayotdan uziladi. Aynan mana shu noaniqlik, tush va haqiqat orasidagi tafovut uning ongidagi bo'linishni - ichki azob va ruhiy ezilishni ko'rsatadi. Misol uchun, u xarobani qayta tiklamoqchi bo'ladi, ammo bu harakatlar ko'proq simvolik ma'no kasb etadi - u o'z vijdoni, o'tmishidagi xatolari bilan yuzma-yuz keladi. Tepalikdagi xaroba, aslida, uning buzilgan, unutilgan qadriyatlar oldida javobgarligini aks ettirgan desak, xato bo'lmaydi.

Roman modernistik oqimlar, xususan, ong oqimi, retrospektiv usullar va syurrealistik timsollar orqali yozilgan. Bu uslub orqali Omon Muxtor shaxsiy tajribalarni umumiy falsafiy savollarga aylantiradi: "Inson kim?", "Tarix qayerda?", "Qadriyatlar qay darajada barqaror?" degan savollar badiiy xarakter og'ushida ochiladi. Akademik Ibrohim Haqqulov ta'kidlaganidek: "Omon Muxtor ijodida vaqt va makon kontsepsiyasi o'ziga xos tarzda qayta talqin etiladi, unda noreal tasvirlar obrazning ichki olamini ochishga xizmat qiladi" [3].

"Tepalikdagi xaroba" romanida Mirza G'olibning badiiy xarakteri noreal voqealar orqali shakllanib borib, bu jarayon roman strukturasi xotira, ong oqimi, tasavvufiy-falsafiy ramzlar (tepada joylashgan xaroba, quduq, bo'ri) badiiy obrazlar taraqqiyotini ta'minlab bergan.

"FFU" romanida noreal tasvir, asosan, Mulla Toshpo'lat, o'g'li Toshtemir va yoymachi "afsungar" Haydar Maxsum bilan bog'liq bo'lgan mulohazalar asosida tasvirlangan. Asarda asosiy qahramon Mulla Toshpo'lat tashqi voqealardan ko'ra ichki kechinmalar, xotiralar, ajdodlarga nisbatan vijdoniy mas'uliyat bilan yashaydigan obraz. U o'g'li Toshtemirning ishyoqmasligi, dangasaligi, qo'li ishga bormasligidan kuyunib, yakka-yu yagona o'g'liga najot izlab ko'chaga chiqadi. Cho'kayotgan odam xasga yopishadi, - deganlaridek, ko'ziga ko'ringan shaxs, hatto narsadan ham najot istab qoladi. Uning baxtiga bozorda qiblaga qarab o'tirgan yoymachi chol Haydar maxsumga yo'liqadi. Uning "menga shunday salohiyat bor: qo'limni ochib yuzimga tortsam bas, aqlimning yarmi o'g'lingizga o'tib qoladi", degan so'ziga laqqa tushib, aqlining yarmini sotib olishi hamda o'g'li bilan kechqurun supada suhbatlashib turish asosida "patlari kapalakdek rangin" bir to'rtining supada paydo bo'lishi va Toshtemirning "kiftiga qanotini tekkizgancha" boshi ustidan uchib o'tishi, shundan so'ng Toshtemirning boshi qattiq og'rib, so'ng kallasi yaxshi ishlay boshlashi-yu, aqlli bo'lib qolgani, Haydar maxsumning sotgan aqlini qaytarib olishi, Toshtemir yana asl holiga qaytib, u qurgan binoning bir zumda yer bilan yakson bo'lishi bilan bog'liq jarayonlarda ko'zga tashlanadi.

Adib "FFU" romandagi bunday noreallik orqali oddiy xalq ongidagi tushunchalar, qarashlar, qadimiy arketiplar, metaforik ifodalar, xayoliy obrazlar orqali badiiy haqiqatni tasvirlaydi. Asardagi badiiy xarakterlar real shaxs sifatida emas, balki ruhiy-axloqiy timsollar sifatida yoritiladi go'yo. Bir so'z bilan aytganda, ijodkor Mulla Toshpo'lat obrazi orqali "o'zbek otasining bo'rtma tasviri"ni yaratishni maqsad

qilgan. Roman nomining o'zi timsoliy xarakterga egadek go'yo, FFU - Farzandga, Fido, Umr.

"FFU" romani haqida fikr bildirar ekan Habib Sa'dullayev shunday deydi: "FFU - bu realizmga sig'maydigan, o'ziga xos ruhiy makon. Qahramonlarning orzusi, xotirasi, og'riqlari asar ichidagi noreal strukturalarda jonlanadi. Noreallik - bu yerda estetik vosita emas, balki badiiy xarakterning o'zagi" [4].

"FFU" romanida noreal voqealar, asosan, qahramonning (Mulla Toshtemirning) ichki kechinmalari, vijdoniy azoblari - badiiy xarakterini yaratishda asosiy vosita bo'lib xizmat qilgan.

"Ayollar mamlakati va saltanati" romani ham noreal voqealar asosida qurilgan bo'lib, bu asar nafaqat ayollar mavqeini tasvirlash, balki insoniyatdagi qadriyatlar va ruhiy holatlarni ham badiiy ifodalashda o'ziga xos yondashuvga ega. Asarda noreal voqealar Olimning bog'-hovliga uning qo'lini so'rash, turmushga chiqishiga ko'ndirish uchun Zebon taklif qilgani hamda uchrashish uchun borayotganda ko'prik ostidagi cho'milayotgan ayollar, ular idora qilayotgan bino ko'rishi bilan rivojlanadi. Roman voqealari real hayotga o'xshash kontekstda kechgan bo'lsa-da, unda tasvirlangan Ayollar mamlakati - bu geografik joy emas, inson ongi va ruhiyatidagi g'oyaviy-metaforik makon sifatida talqin qilinadi. Asar qahramonlari hisoblangan Asal, Nafisa, Shohsanam, Baxtigul kabi obrazlar odamlar emas, balki ayollik mohiyati, insoniy qadriyatlar, erkinlik va adolat istagidagi timsollaridir. Asar qahramoni hisoblangan Olimning xotinini "Hurriyat" ismi bilan nomlanishi ham jamiyatda ayollarning erkinligi, hurligiga ishora bo'lgan ramziy nomdir.

Muallif ayollar hukmronlik qilgan jamiyatni tasvirlab, zamonaviy jamiyatdagi gender tengsizligi, erkaklar va ayollar o'rtasidagi ijtimoiy rollarning buzilgan meyorlarini aksil-oyna orqali tanqid qiladi. Ayolning ojiza emasligi, ular kuch, quvvat, shijoat borasida erkaklardan qolishmasligini To'maris, Barchinoy, Nodirabegim, Turkon xotun-u O'zbek oyimlar misolida ham namuna qilib ko'rsatadi:

"... Tog'lar ustida, Oftob nurlariga cho'mgan,
Eng baland cho'qqida zarrin taxt -
Yuziga harir parda tutgan MALIKA o'tiradi.
Bu To'marismi, Turkon xotunmi, O'zbek oyimmi?
Irodasi - qonun, hukmi - hukm..."
"Biz - To'maris avlodi,
Ayolsiz - hayot yo'q,
Sen - buyuk ma'buda" [5].

Asarda muallif kor-ko'rona ayollarning erkinligi va ijtimoiy hayotda erkaklar bilan teng huquqli bo'lishini yoqlagani ko'rinib tursa-da, ba'zi o'rinlarda haddan ziyod erkinlik ayolning izdan chiqishiga, hamiyatning yo'qolishiga, ijtimoiy tanazzulni keltirib chiqarishiga ishoralar bor: Asardagi personajlardan biri Toji akaning turli gap-so'zlar sabab qizini o'ldirib qo'yishi, "Ayolning behad erkinligi qo'rqinchlidir", "Men bunday og'ir ishlarni nomus uchun qildim, alamdan emas" kabi "Otello" dan iqtiboslarning keltirilishi, Stalinning xotini Aliluyevani o'z joniga qasd qilishgacha borish holatlari bunga yaqqol misoldir [6].

Bu roman haqida fikr bildirar ekan Shoir Shomurodova: "Asarda simvolik qatlamda yaratilgan "Ayollar mamlakati" - bu erkinlikka intilishning, adolatga tashnalikning ramziy ifodasidir. Obrazlar orqali emas, balki tushunsiz, ko'ngil orqali anglanadigan estetik model yaratish - Omon Muxtor stilistik yutug'idir.", - deb yozsa, yana bir adabiy tadqiqodchi Gulchehra Nurullayeva shunday deydi: "Roman fantastik vositalar orqali ayollik olamini g'oyaviy markazga olib chiqadi. Bu - noreal tasvir yordamida qahramonlarning jamiyatdagi o'rni, ichki dramasi, botiniy isyoni badiiy shakllantirilganini anglatadi."

Omon Muxtorning "Ayollar mamlakati va saltanati" romanida noreal tasvirlar psixologik, ijtimoiy va falsafiy

ma'nolarni yuksak estetik darajada ifodalovchi vosita sifatida xizmat qilgan. Qahramonlarning badiiy xarakteri muhitda yanada yorqin, chuqur va ko'p qirrali ko'rinishga ega bo'lgan. Umuman aytganda, Omon Muxtor bu romandagi noreal tasvirlar - ya'ni fantastik, simbolik va surreal elementlar orqali badiiy xarakterlarni chuqurroq yoritish va ularning ichki dunyosini ochishni, asosiy maqsad qilgani yaqqol seziladi.

Xulosa va takliflar. Xulosa o'rnida gapirganda voqelik adib romanlarida real hayotdan chekinish emas, balki uni teranroq idrok etish vositasidir. Fantastik, ramziy va mifologik epizodlar qahramonning ichki olamini ochib, voqelikning ko'zga ko'rinmaydigan psixologik va ijtimoiy qatlamlarini badiiy shaklga keltiradi.

ADABIYOTLAR

1. Haqqulov I. Adabiy tanqid va badiiy tafakkur, T., 2010, 234-bet
2. Normatov U. "O'zbek romani poetikasida yangi izlanishlar", Toshkent, 2020 – B. 134
3. Omon Muxtor. T'urt tomon kibra: uch romandan iborat Sharq daftari: (trilogiya). – Toshkent: Sharq, 2000.
4. Omon Muxtor. Ayollar mamlakati va saltanati".: Roman va hikoyalar. – T.: sharq, 1997.
5. Omon Muxtor. Aflotun: Roman , qissa va hikoyalar. T.: "Ma'naviyat", 1998.
6. Quronov D. O'zbek romanining taraqqiyot bosqichlari. – T.: Fan, 2009. – B. 204.